

HRVATSKI *glasnik*

XXXV. godina, 17. broj

24. travnja 2025.

cijena 300 Ft

Croatiada – Državno natjecanje u kazivanju proze i poezije na hrvatskom jeziku

Foto: KRSUL

4. i 5. stranica

Izvjješće o narodnostima

3. stranica

Viroexpo 2025

12. stranica

Hrvatski križni putovi u Pomurju

14. stranica

Godina u znaku važnih obljetnica

Nakon demokratskih promjena u Mađarskoj i ostvarivanja neovisne i samostalne Hrvatske očekivanja su bila velika. No, nismo mogli ni slutiti što će biti sljedećih desetljeća s pripadnicima narodnosnih zajednica. Na temelju iskustava iz povijesti bili smo rezervirani, ali vjerovali smo u bolju i ljepšu budućnost. Ove godine obilježava se 35. obljetnica utemeljenja samostalne krovne organizacije – Saveza Hrvata u Mađarskoj – koji je među prvim odlukama usvojio odluku o pokretanju samostalnog tjednika. Tako je u svibnju 1991. pokrenut Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj. Iste godine pokrenut je i katolički časopis „Zornica“, a podsjetimo da je još 1992. pokrenuto i 1995. utemeljeno samostalno Hrvatsko kazalište u Pečuhu. Usvajanjem narodnosnog zakona iz 1993. godine otvorena je nova stranica u životu narodnosnih zajednica, pa tako i hrvatske zajednice u Mađarskoj. Viša razina zastupanja prava i interesa narodnosti ostvarena je zakonom o jamčenim pojedinačnim i kolektivnim pravima, sustavom narodnosnih samouprava na mjesnoj i državnoj, a poslije i županijskoj razini, koja je uključivala i mogućnost izgradnje kulturne autonomije. Hrvatska zajednica bila je prva od svih narodnosti u Mađarskoj koja je na temelju zakonom deklariranih prava živjela s tom mogućnošću preuzevši na održavanje prvu obrazovnu, uopće prvu narodnosnu ustanovu u Mađarskoj. Zemaljska samouprava Hrvata u Mađarskoj, kako se tada zvala, preuzevši Santovačku hrvatsku školu po ugovoru sa Samoupravom sela Santova 2000. godine, potaknula je izmjenu zakona po kojoj se obrazovna ustanova na molbu državne narodnosne samouprave mora predati, što je rezultiralo novim ugovorom o primopredaji Santovačke škole 2004. godine. Time je utrla put drugim narodnostima. Hrvatska državna samouprava bila je prva koja je 2000. godine utemeljila i Neprofitno poduzeće za informativnu, kulturnu i izdavačku djelatnost, stoga ove godine obilježavamo i 25. obljetnicu utemeljenja Croatice. Konačno, ove godine obilježavamo i 30. godišnjicu utemeljenja prvih mjesnih samouprava i državne hrvatske samouprave.

S. B.

GLASNIKOV TJEDAN

„I običnom se smrtniku učini, kad čita i gleda dodijeljene svote, kako je sve med i mlijeko. Naravno, riječ je o potporama projektima. U te okvire nisu uključeni i ljudi.“

Hrvatska je država za Hrvate koji žive izvan nje te za njihove projekte i potrebe prošle godine, 2024., utrošila gotovo 114 milijuna eura. To je za petinu više nego godinu prije, stoji u Godišnjem izvješću o provedbi Strategije i Zakona o odnosima s Hrvatima izvan Hrvatske.

Kad čitamo vladina izvješća, bilo u Mađarskoj ili u našem slučaju i u Hrvatskoj, nailazimo posljednjih godina sve češće upravo na vijesti sličnoga tipa. I običnom se smrtniku učini, kad čita i gleda dodijeljene svote, kako je sve med i mlijeko. Naravno, riječ je o potporama projektima. U te okvire nisu uključeni i ljudi. Činjenica je kako je većina zaposlenika narodnosnih institucija (izuzev odgojno-obrazovnih) te poduzeća i medija prema mjesečnim primanjima na radnom mjestu jedva oko državnog prosjeka u svojim državama. I onda smo opet na početku priče, kao i prije dvadeset godina – pitanju ulaganja u ljude. U ljudske resurse, kvalitetne ljudske resurse. Za njih trebaju sredstva. A treba i znati što su to kvalitetni ljudski resursi i takve cijeniti. Nažalost, malo je toga u praksi.

Godišnje izvješće o provedbi Strategije i Zakona o odnosima s Hrvatima izvan Hrvatske izradio je Središnji državni ured za Hrvate izvan Hrvatske i ono donosi detaljan popis izdvajanja što su ga prošle godine razna ministarstva i druge institucije te sam Ured dali Hrvatima izvan Hrvatske, ponajviše Hrvatima u BiH. Isto je tako detaljno i dvogodišnje izvješće mađarske vlade koje je nedavno podneseno Mađarskom parlamentu na prihvaćanje. Moram priznati kako sam se i sama iznenadila nekim „detaljnijim“ stavkama iako redovito zbog prirode posla pratim tu tematiku.

Tako je u ožujku 2025. Središnji državni ured za Hrvate izvan Hrvatske pozvao organizacije hrvatske nacionalne manjine u 12 europskih država da se prijave na 2,2 milijuna eura vrijedan javni natječaj kako bi u ovoj godini dobile financijsku potporu za

svoje programe ili projekte. Iznos koji im je ove godine na raspolaganju pola milijuna eura veći je od lanskoga, pa su tako povećani su i iznosi po državama. Od 2,2 milijuna eura 275 000 eura namijenjeno je organizacijama hrvatske nacionalne manjine u Mađarskoj. Najniža je potpora koju manjinska organizacija može dobiti za pojedini projekt 400 eura, a najviša ne može biti veća od ukupnog iznosa koji je namijenjen organizacijama u pojedinoj državi. Jedna organizacija može prijaviti najviše dva projekta.

Manjinske organizacije prioritetno mogu prijaviti programe i projekte iz kulture, obrazovanja i znanosti, ali i iz područja poput sporta, turizma, gospodarstva te ostalih područja koja su od interesa za očuvanje nacionalnog identiteta i jačanje položaja hrvatske manjinske zajednice u inozemstvu te razvijanje odnosa s Republikom Hrvatskom. Projektima hrvatske nacionalne manjine u 2024. bilo je namijenjeno 1,7 milijuna eura, a javnim natječajem dodijeljeno im je još oko 1,6 milijuna eura. Ta su sredstva dobile 163 manjinske organizacije iz 11 od 12 europskih država (iz svih osim iz Bugarske).

Već nekoliko godina Vlada Republike Hrvatske strateškim je proglasila projekt pomoći Hrvatskom kazalištu Pečuh. Jedini je to strateški projekt hrvatske vlade za Hrvate u Mađarskoj. Riječ je o godišnjoj potpori za 2024. godinu od 75 000 eura.

Uz niz brojčanih pokazatelja o izdvajanjima za Hrvate izvan Hrvatske iz Izvješća se iščitava i kako se godinama nisu sastali neki međuvladini mješoviti odbori (MMO) za zaštitu manjina, osnovani kako bi pratili provedbu bilateralnih sporazuma o zaštiti manjina koje je Hrvatska sklopila s Mađarskom, Srbijom, Sjevernom Makedonijom i Crnom Gorom. Kako doznajemo, međuvladin hrvatsko-mađarski mješoviti odbor imat će stanak u prvoj polovini travnja ove godine u Zagrebu.

Branka Pavić Blažetin

Čitajte i širite Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj!

Kronika opće rasprave o izvješću o narodnostima na sjednici Mađarskoga parlamenta

O narodnostima koje žive u Mađarskoj i regulaciji javnih fondova

Na sjednici parlamenta održanoj 19. ožujka 2025. godine, u općoj raspravi o prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama određenih zakona koji se odnose na regulaciju javnih fondova, zastupnik njemačke narodnosti Imre Ritter govorio je o povećanju administrativnih opterećenja te istaknuo da su uvjeti i mogućnosti rada narodnosnih samouprava u Mađarskoj drukčiji od onih koje imaju lokalne samouprave. Obveza polugodišnjeg dostavljanja podataka također im stvara dodatno opterećenje i troškove. Bilo bi opravdano ili potpuno izuzeti gospodarske tvrtke u vlasništvu narodnosnih samouprava najmanje deset posto ili ih izuzeti od određenog neto iznosa ili prihoda. Zamolio je predlažaća da razmisle o tome.

„Narodnosti koje žive u Mađarskoj obavljaju golem posao.”

Kasno navečer 18. ožujka 2025. Parlament je zaključio zajedničku opću raspravu o izvješću o položaju narodnosti koje žive u Mađarskoj od siječnja 2021. do prosinca 2022. kao i zajedničku opću raspravu o prijedlogu odluke o usvajanju izvješća. Državni tajnik Ureda predsjednika Vlade zadužen odnose s crkvenim i narodnosnim zajednicama rekao je o izvješću o narodnostima da je ono „analiza dviju teških godina”. Zamolio je predstavnike stranke Mi Hazánk (Naša zemlja) da priznaju koliko se promjena dogodilo u životu romske zajednice. Predsjedavajući Imre Vejkey (KDNP) rekao je da narodnosti u Mađarskoj obavljaju odličan posao. Naveo je da se rasprava činila konstruktivnom, ali je bilo političkih napada od strane Mi Hazánka.

Narodnostima su zajamčena sva prava

Uime stranke Mi Hazánk Dávid Dócs zahvalio je narodnostima koje ovdje žive na njihovu doprinosu nacionalnom rezultatu. Zadovoljstvom je nazvao to što su u Mađarskoj zajamčena sva prava narodnostima, ali je dodao da to nije slučaj u svim susjednim zemljama. U Slovačkoj su, na primjer, Benesovi dekreti još uvijek na snazi, u Transilvaniji mogu postojati kazne za uporabu mađarskih i sikuljskih simbola, a u Potkarpatju se krše prava Mađara. Oni koji u Mađarskoj žive kao mađarski državljani moraju prije svega živjeti svoj mađarski identitet, a kako je istaknuo, od čelnika romske zajednice očekuje da se ne ponove zločini slični ubojstvu koje je nedavno počinjeno u šomođskom naselju Fonó.

Odnos s narodnostima je skladan,

istaknuo je István Hollik (KDNP). Kao što izvješće jasno pokazuje, u 2021. i 2022. godini prošli su kroz poteškoće zajedno s narodnostima. Usprikoj tome može se reći da je suradnja narodnosti i mađarske države skladna i izvrsna kao što je stalan i dobar odnos s Narodnosnim odborom na području obrazovanja i narodnosne kulture. Izrazio je zadovoljstvo što Mađarska ima dugu tradiciju suradnje s narodnostima te, tko god je organizirao život Karpatskog bazena, svi su na njega gledali onako kako je sad u Temeljnem zakonu. To mogu nastaviti i ove godine i ubuduće, dodao je. Istodobno, prekogranične mađarske zajednice daleko su od tako dobrog položaja. „Volio bih da je polovica potkarpatskih Mađara u tako dobrom položaju kao narodnosti koje ovdje žive! U Mađarskoj je suradnja države i manjina dobar primjer, može se i drukčije”, rekao je te dodao da KDNP podržava izvješće.

Vlada narodnosti vidi kao državotvorne zajednice

Državni tajnik Attila Sztojka, odgovoran za socijalne mogućnosti i od-

nose s Romima u Ministarstvu unutarnjih poslova, rekao je kako vlada narodnosti smatra državotvornim zajednicama, a izvješće predstavlja opipljive mjere toga. Romsko pitanje nije ideološko pitanje, makar „od ekstremne desnice do liberalne ljevice” smatraju da je cilj svojevrsna etnizacija. To je nazvao radikalnim stavom: „oni ulaze u stvari” koje nisu povezane s podrijetlom. Pojasnio je da se rizik od siromaštva i socijalne isključenosti među Romima u posljednjih deset godina smanjio za 30 posto. Stopa nezaposlenosti smanjena je za 50 posto, a zaposlenost je proporcionalno porasla za gotovo 50 posto. U deset godina broj kućanstava u kojima ne živi nijedna zaposlena osoba smanjen je za više od pola. Također je napomenuo, ako se zločin dogodi, on nije temeljen na etničkoj pripadnosti – mora se sagledati sam zločin i izreći kazna. Pozvao je Mi Hazánk da se suzdrži od etnizacije.

Pandemija COVID-a uzela je danak i u narodnosnim zajednicama

Narodnosni zastupnik Imre Ritter zahvalio je predlažaću na sastavljanju dvogodišnjeg izvješća. Istaknuo je da je, kad su ušli u parlament, poručio da se usude sanjati velike snove, ali ni sam nije vjerovao koliko će biti važno imati zastupništvo u parlamentu i koliko su izgubili time što ga dosad nisu imali. Naznačio je da je pandemija COVID-a jako pogodila i narodnosne zajednice, narodnosna natjecanja i natjecanja mladih, pjevačka, glazbena i plesna natjecanja koja su se stvarala godinama, a također su bili jako zabrinuti kako će moći funkcionirati narodnosni školski sustav. Izrazio je žaljenje što u ovom sazivu nema glasnogovornika i zastupnika Roma, ali se kroz povjerenstvo pokušava pomoći i romskim zajednicama. Rekao je da je iznimno optimističan u pogledu budućnosti. Također je spomenuo i izobrazbu narodnosnih glumaca koja počinje sljedeće godine kao i narodnosne stipendije za učitelje i studente.

Mađarsko-romski suživot jedan je od najvećih problema društva

Predstavnik stranke Mi Hazánk István Apáti rekao je da je „problem mađarsko-romskog suživota jedan od najvećih problema današnjeg mađarskog društva”. Rekao je da je u proteklih 35 godina država potrošila stotine, ako ne i tisuće milijardi forinti na integraciju i sustizanje, ali ne vidi rezultate ili ih ima u iznimno maloj mjeri. Naveo je kako je nekoliko puta rekao da „nikad nije problem u boji kože, uvijek je problem u ponašanju”. U usporedbi sa svojim udjelom u društvu Romi su u Mađarskoj „u daleko većem broju zastupljeni u mađarskim zatvorima”.

„Neće voditi nikamo ako netko pokuša dati boju kriminalu.”

Kazao je to državni tajnik Attila Sztojka odgovarajući na govor Istvána Apátija. Rekao je da je potrebno jasno imenovati stvari koje pokazuju kakav društveni problem pokreću predstavnici Mi Hazánka. Odbio je to da zastupnik Rome naziva problemom. Dodao je kako pokušaj „davanja boje” kriminalu ne vodi nikamo. Naveo je da zastupnik vrijeđa stotine tisuća ljudi koji u ovoj zemlji žive časno, žive oba identiteta i ponose se i jednim i drugim. Državni tajnik zahvalio je Imreu Ritteru na njegovu predanom radu na mjestu predsjednika Odbora za narodnosti.

Izvor: MTI

Prijevod: S. B.

Croatiada – Državno natjecanje u kazivanju proze i poezije na hrvatskom jeziku

U organizaciji HDS-a i Hrvatskog pedagoškog metodičkog centra 27. ožujka 2025. godine u HOŠIG-u je održano Državno natjecanje u kazivanju proze i poezije na hrvatskom jeziku.

Croatiada se održava od 1998. godine i jedna je od najpopularnijih obrazovnih manifestacija. I dalje entuzijastično okuplja velik broj hrvatskih učenika iz svih krajeva Mađarske te njihovih vrijednih nastavnika koji ih uvode u svijet poezije. Ove godine povećao se broj sudionika – natjecala su se 73 učenika, posebno učenici dvojezičnih škola i posebno natjecatelji iz škola s hrvatskim kao nastavnim predmetom.

Natjecanje, ove godine pod krilaticom „Poezija nam daje krila“, svečano je otvorila ravnateljica HOŠIG-a Ana Gojtan. Ona Croatiadu vidi kao dan posvećen ljepoti hrvatske riječi i ljepoti hrvatskoga jezika. „Prošloga tjedna, 21. ožujka, obilježili smo Svjetski dan poezije, kojem je cilj upravo promicanje čitanja, pisanja, objavljivanja i poučavanja poezije diljem svijeta. Jeste li se kad zapitali zašto je poezija važna u našem životu? Stihovi su pravi dragulji, ne bismo ni znali navesti koliko obogaćuju naš život, kakvo raznoliko znanje i poruku posjeduju“, dodala je ravnateljica Gojtan.

Prisutnima se obratio i predsjednik HDS-a Ivan Guban, koji je među ostalim poručio učenicima da su pobjednici već samim time što su na natjecanju. Istaknuo je važnost ovog okupljanja, ove tradicije koja postoji već desetljećima, a broj sudionika raste. To znači da postoji kontinuitet. Smatra da je doživljaj i užitek slušati recitacije hrvatskih autora iz matične zemlje, ali i hrvatskih pisaca iz Mađarske te recitacije na raznim dijalektima. „Važno je da se djeca, osim na satovima književnosti, još bave hrvatskim jezikom. Postoje neki koji

Učenici škole Miroslava Krleže

Dodjela nagrada

su zavoljeli poeziju i književnost, postali glumci ili nastavnici hrvatskog jezika zahvaljujući tomu što su dobili neki poticaj u djetinjstvu na ovakvim susretima“, zaključio je predsjednik Guban.

Nakon uvodnog programa učenika HOŠIG-a, recitala i vrsne plesne izvedbe Tamburice u koreografiji Andree Balint uslijedilo je natjecanje.

U Kabinetu za hrvatski jezik i književnost „Marko Marulić“ nastupilo je trideset i četvero učenika iz osam dvojezičnih škola: iz Pečuha osam učenika, iz Santova četiri, Sambotela četiri, Budimpešte osam, Bizonje tri, Koljnofa dva, Petrova Sela četiri te iz Kalače jedan učenik. Nastupe učenika dvojezičnih škola po kategorijama (1. i 2. r., 3. i 4. r., 5. i 6. r. te 7. i 8. r. te gimnazija) vrednovali su: lektor hrvatskoga jezika na ELTE-u Rene Čipanj Banja, ravnateljica Neprofitnog poduzeća za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost „Croatica“ Timea Šakan-Škrilin i ravnateljica Hrvatskog kulturno-prosvjetnog zavoda „Stipan Blažetin“ Zorica Prosenjak Matola.

U školskoj knjižnici okupili su se natjecatelji iz škola u kojima se hrvatski jezik ubraja u predmetnu nastavu. Njih 39 stiglo je iz 14 različitih škola: iz Baje (Vancaga četiri i Šugavica dva), iz Serdahela četiri učenika, Kerestura dva, Boršfe dva, Lukovišća četiri, Starina dva, Šeljina četiri, Gare jedan, Hrvatskoga Židana dva, Mohača tri, Kisega dva, Bačina dva, Martinaca dva i iz Salante tri učenika. Natjecali su se po kategorijama (1. i 2. r., 3. i 4. r., 5. i 6. r. te 7. i 8. razredi), a u ocjenjivačkom odboru bili su: zamjenica predsjednika HDS-a Angela Šokac-Marković, profesorica hrvatskog jezika i književnosti u HOŠIG-u Marija Šajnović i ravnatelj Hrvatskog internata „Collegium Croaticum“ Štef Prosenjak.

Proглаšenje rezultata odvijalo se u školskoj auli. Sva su djeca dobila spomenice, a najbolji su dobili knjige i zidni kalendar s učeničkim radovima iz nagradnog likovnog natječaja. Darove je dodijelio predsjednik HDS-a Ivan Guban, rezultate je priopćila referentica HDS-a Eva Molnar Muić, a nazočili su i predsjednici ocjenjivačkih odbora – zamjenica predsjednika HDS-a Angela Šokac-Marković te

lektor hrvatskoga jezika Rene Čipan Banja, koji su se i osvrnuli na samo natjecanje.

Događanju su osim već navedenih nazočili i veleposlanik RH u Mađarskoj dr. sc. Mladen Andrić, diplomatska savjetnica Marina Sikora, ravnatelj Hrvatskog internata „Collegium Croaticum” Štef Prosenjak, ravnateljica Croatice Timea Šakan-Škrin, zamjenica predsjednika Hrvatske samouprave Budimpešte Anica Petreš Nemeth.

Dio natjecatelja

REZULTATI NATJECANJA

Škole s predmetnom nastavom hrvatskoga

UČENICI 1. I 2. RAZREDA

- I. **Laura Chiappin**, 2. r., HOŠ „Katarina Zrinski” Serdahel – Jadranka Čunčić-Bandov: „Medo pospanko” (mentorica Katica Lukač-Brodač)
- II. **Luca Fodor**, 2. r., OŠ Lukovišće – Nela Vrkljan: „Tata, mama, igrajte se s nama” (mentor Tomo Bunjevac)
- II. **Dora Meršić**, 2. r., OŠ „József Bersek” Hrvatski Židan – Lajoš Škrapić: „Stara priča” (mentorica Adrienn Tóth)
- III. **Apor Kiss**, 2. r., OŠ „István Fekete” Boršfa – Stanislav Femenić: „Nacrtao Zlatko mačka” (mentorica Ildiko Vidmar)

UČENICI 3. I 4. RAZREDA

- I. **Marcell Kovačić**, 4. r., OŠ „Nikola Zrinski” Kerestur – Jolanka Tišler: „Kesnevi bači” (mentorica Biserka Kiš)
- II. **Matija Siket**, 4. r., OŠ „István Fekete” Boršfa – Vedrana Solin: „Sapun objavljuje rat” (mentorica Ildiko Vidmar)
- II. **Magdalena Kovač**, 4. r., OŠ „József Bersek” Hrvatski Židan – „Mrvunac i cvrčak” (mentorica Adrienn Tóth)
- III. **Zsófi Marton**, 4. b r., OŠ „Széchenyi” Mohač – Zlata Kolarić-Kišur: „Dva Franceka” (mentorica Anita Jandrók Erdélyi)

UČENICI 5. I 6. RAZREDA

- I. **Čenge Mikošević**, 6. r., OŠ Baja Vancaga – Mirna Grbec: „Razgovor pred san” (mentorica Judita Poljak)
- II. **Fruzsina Rapcsák**, 5. r., OŠ Šugavica – Ratko Zvrko: „Grga Čvarak” (mentorica Marija Galić)
- III. **Viktória Pál**, OŠ „Széchenyi” Mohač – Sanja Pilić: „Hoću sladoled i gotovo” (mentorica Marija Barac)

UČENICI 7. I 8. RAZREDA

- I. **Zselyke Csire**, 7. r., HOŠ „Katarina Zrinski” Serdahel – Štefaniya Sabol: „Međimurje” (mentorica Katica Lukač-Brodač)

- II. **Flórián Kovács**, 7. r., OŠ „József Bersek” Kiseg – Petar Jandrišević: „Naš Hrvat” (mentorica Adrienn Tóth)
- III. **Leila Kalányos**, OŠ Lukovišće – Slavko Mihalić: „Ne osvrći se nikada” (mentor Tomo Bunjevac)

Dvojezične škole

UČENICI 1. I 2. RAZREDA

- I. **Bojan Handler**, 2. r., HMDNOŠ Petrovo Selo – Lajoš Škrapić: „Stara priča” (mentorica Ester Bošić Škrapić)
- II. **Lili Csicsor**, 2. r., HOŠUD Santovo – Natali Šarić: „Dječji zakon o sladoledu” (mentorica Evelin Bojić)
- III. **Andraš Bognar**, 2. r., OŠ „Mate Meršić Miloradić” Sambotel – Dijana Filo: „Hrvatska” (mentorica Valentina Brdar)

UČENICI 3. I 4. RAZREDA

- I. **Miléna Istókovich**, 3. b r., HŠ „Miroslav Krleža” Pečuh – Grigor Vitez: „Jednog jutra u gaju” (mentorica Erika Sigečan-Kuštra)
- II. **Ana Bögöti**, 4. r., HMDNOŠ Petrovo Selo – Lajoš Škrapić: „Pinčena draga” (mentorica Ana Škrapić-Timar)
- III. **Áron Csicsor**, 4. r., HOŠUD Santovo – Mladen Bjažić: „Jednozubi gusar” (mentorica Mirjana Šibalin)

UČENICI 5. I 6. RAZREDA

- I. **Zalán Tóth**, 6. r., HOŠUD Santovo – Mišo Jelić: „Zavičaju” (mentorica Marijana Jakošević)
- II. **Janka Kiss**, 5. r., HŠ „Miroslav Krleža” Pečuh – „Salaš sred njiva” (mentorica Marietta Veres)
- III. **Sebestyén Bődör**, 6. r., HMDNOŠ Petrovo Selo – Tomislav Marijan Bilosnić: „Što je” (mentor Andrija Handler)

U iščekivanju rezultata

UČENICI 7. I 8. RAZREDA

- I. **Mia Manna Vám**, 7. r., HOŠIG Budimpešta – Irena Vrkljan: „Želim” (mentorica Kristina Goher)
- II. **Paula Berisa**, 8. b r., HŠ „Miroslav Krleža” Pečuh – Gustav Krklec: „Srebrna cesta” (mentorica Valerija Horvat Kovačević)
- III. **Antonija Kohuth**, 7. r., HMDNOŠ Petrovo Selo – Luko Paljetak: „Prvo ljubavno pismo” (mentor Andrija Handler)

GIMNAZIJA

- I. **Laura Horvat**, 10. r., HOŠIG Budimpešta – A. G. Matoš: „Utjeha kose” (mentorica Marija Šajnović)
- II. **Lilla Bengyész**, 9. r., HOŠIG Budimpešta – Tin Ujević: „Samo je san stvarnost” (mentorica Kristina Goher)
- III. **Emilija Sörös**, 11. r., HŠ „Miroslav Krleža” Pečuh – Petar Preradović: „Miruj, miruj, srce moje” (mentorica Rita Ronta)

Kršul

„Hrvatski kalendar 2025.“ predstavljen i u Baji

Na putu po hrvatskim regijama u Mađarskoj u srijedu 13. ožujka „Hrvatski kalendar 2025.“ predstavljen je i u Baji. Promocija je ove godine održana u Kulturnom centru bačkih Hrvata, ali osim Hrvata iz Baje okupili su se bunjevački, racki i šokački Hrvati i iz okolnih naselja. Nazočne je pozdravio ravnatelj Kulturnog centra Mladen Filaković, među njima posebno goste i uzvanike, generalnog konzula RH u Pečuhu Dragu Horvata, glavnu urednicu kalendara Branku Pavić Blažetin i ravnateljicu Neprofitnog poduzeća „Croatica“ Timeu Šakan-Škrilin.

Učenica Vančaške osnovne škole
Čenge Mikošević

Juliška Purak, Stana Gašparović,
Timea Šakan-Škrilin i Branka Pavić Blažetin

Tradicionalni godišnjak Hrvata u Mađarskoj naše je najstarije, desetljećima i jedino redovito izdanje na hrvatskom jeziku, ujedno i najomiljenije i najčitnije, koje od samih početaka ima važnu ulogu u njegovanju materinske nam riječi i u jačanju hrvatskog identiteta. Od 2005. godine uređuje ga Branka Pavić Blažetin, glavna i odgovorna urednica Hrvatskog glasnika, a izlazi u nakladi Neprofitnog poduzeća za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost.

Branka Pavić Blažetin srdačno je pozdravila nazočne i sudionike programa kao i one o kojima je pisano ili su pisali za ovogodišnji kalendar, posebno najmlađe. Na početku je pročitala uvodnu pjesmu iz ovogodišnjeg kalendara pod naslovom „Hrvatski jezik“. Nazočne je zatim ukratko upoznala s tradicijom izdavanja kalendara od 1945. i Hrvatskog kalendara od 1990. godine.

„Naša je uloga i danas, kao što je to bila i prije pedeset-šezdeset i više godina, prosvjeđivati i ukazivati na teme i dileme, zabilježiti ljude i krajeve i pokušati pronaći ljude koji sve to što smo zabilježili na hrvatskom jeziku mogu pročitati i prepričati drugima. Na taj način sagledavam naš kalendar nekada i

Ženski pjevački zbor „Ružice“ iz Kalače

danas“, istaknula je glavna urednica Branka Pavić Blažetin. U nastavku je nazočne upoznala s uređivačkom koncepcijom te dala opširan prikaz sadržaja, tematske širine koja obuhvaća važne događaje, obljetnice, osobe i druge zanimljivosti iz života Hrvata u Mađarskoj, štivo namijenjeno raznim profilima, profesijama i svim naraštajima od najmlađih do najstarijih.

Promociju je uljepšao Ženski pjevački zbor „Ružice“ iz Kalače, koji je na početku i kraju izveo nekoliko tradicionalnih rackohrvatskih narodnih pjesama, te učenica Vančaške osnovne škole Čenge Mikošević, koja je kazivala stihove hrvatskog pjesnika Ratka Zvrke. U publici, koja se okupila u lijepom broju, bili su i neki od onih o kojima se piše ili oni koji pišu za Hrvatski kalendar. Svojom nazočnošću posebno nas je obradovala i razveselila Dušnočanka Juliška Purkova, čija je priča pod naslovom „Jedan večer kod Purkovi 1955.“ ispričana u kalendaru zahvaljujući zapisu Eszter Bogárdi. Izvorni govor predstavila nam je i kroz pjesmu, koja je zabavila i nasmijala sudionike i posjetitelje. U ime nakladnika

nazočila je i ravnateljica Croatice Timea Šakan-Škrilin, koja je donijela i neka druga izdanja objelodanjena prošle godine. Svojom nazočnošću promociju je uveličala i nekolicina uzvanika, među njima i generalni konzul RH u Mađarskoj Drago Horvat, koji se i obratio nazočnima među ostalim pohvalivši nakladnika, urednicu izdanja i organizatore bajske promocije.

S. B.

Korizmena misa i izložba goblena Josipa Drvoderića

Redovita mjesečna sveta misa na hrvatskom jeziku u Pečuhu služe-
na je 30. ožujka uz potporu Hrvatske samouprave Pečuha i u orga-
nizaciji Hrvatske referature Pečuške biskupije. Misa se uvijek služi u
franjevačkoj crkvi s početkom u 16 sati posljednje nedjelje u mjese-
cu, pa je tako bilo i ovaj put. Misno slavlje ovoga je puta predvodio
gostujući svećenik, župnik iz Župe sv. Leonarda u Goričanu u Repu-
blici Hrvatskoj vlč. Josip Drvoderić.

Na izložbi u Hrvatskom klubu pjevao je Ženski pjevački zbor Augusta Šenoa

Kao i uvijek, misu je pjevao pečuški Ženski pjevački zbor Augusta Šenoa uz orguljašku pratnju László Cseha. Nakon svete mise u obližnjem Hrvatskom klubu Augusta Šenoa, u organizaciji Hrvatskog kluba Augusta Šenoa, otvorena je izložba goblena vlč. Josipa

Drvoderića. Izložbu je otvorila Lilla Trubić, a uz Ženski pjevački zbor Augusta Šenoa nastupile su i pjevačice iz Goričana, skupina Chriztel.

Chriztel Renae Aceveda prije četiri godine iz Angeles Cityja na Filipinima preselila se u Sveti Martin na Muri. Pobjednica je Supertalent 2023. godine.

Intervju sa župnikom Drvoderićem pročitajte u 13. broju Hrvatskog glasnika.

Vlč. Drvoderić dosad je imao nekoliko izložbi svojih goblena, uključujući i izložbe u Mađarskoj, među pomurskim Hrvatima. Njegovi gobleni prikazuju različite moti-

Misu je služio Josip Drvoderić

ve, a posebice su mu drage sakralne teme. Stvorio je nekoliko ciklusa posvećenih Isusu, Majci Božjoj, anđelima čuvarima i pojedinim svetcima poput sv. Jurja i sv. Veronike.

Za vlč. Drvoderića svaki goblen priča je za sebe. Uz svaki rad stoji godina nastanka i njegov potpis. Jednom je izjavio: „Ako je riječ o sakralnim motivima, to je meditacija, višemjesečna, jer ne radim dan za danom po pet do šest sati, nego po sat do dva – manje ljeti, više zimi. Izrada goblena u meni budi lijepe emocije.”

Branka Pavić Blažetin • Foto: Organizatori

PUB KVIZ HRVATSKE SAMOUPRAVE PEČUHA

U organizaciji Hrvatske samouprave Pečuha održan je prvi ovogodišnji pub kviz. U Centru Fordan 12. ožujka okupio se velik broj zainteresiranih kvizaša i navijača. Sve popularnije događanje Hrvatske samouprave Pečuha okuplja brojne ekipe (od četiri do desetak članova) koje se ogledaju u znanju o različitim temama o kojima se razgovara i odgovara na hrvatskom jeziku. Ovoga puta okupilo se desetak ekipa. „Pitanja priprema i kviz vodi zastupnica Hrvatske samouprave Pečuha Marica Dudaš Gyöngyös”, rekao nam je predsjednik Hrvatske samouprave Pečuha Stjepan Blažetin. Priredbu ostvaruje Hrvatska samouprava Pečuha iz svojeg proračuna. Svi sudionici kviza počašćeni su pizzama i sokom. I ove večeri bilo je uzbudljivo i napeto. Kviz se sastojao od više kategorija (o plesu, filmskim haljinama, filmskim citatima i „sve u svemu”), a borba za mjesta bila je vrlo tijesna. Treće mjesto osvojila je ekipa Anđeli, drugo mjesto ekipa Boomers (sa samo 0,2 boda više od Anđela), a prvo mjesto ekipa Jelen Mozga s jednim bodom više od drugoplasirane ekipe.

Branka Pavić Blažetin

S najmlađim sudionikom kviza

Slike Muke i Uskrsnuća u Strossmayerovoj galeriji

Povijest europskoga umjetničkoga stvaralaštva umnogome je određena likovnim djelima kršćanske tematike, koja su često i odlučujuće utjecala na formiranje općih obrazaca slikovnih predodžbi zapadne civilizacije. U tom kolektivnom imaginariju zapadne kulture posebno istaknuto mjesto zauzimaju slike Kristove Muke i Uskrsnuća.

Drugi dio

Prema: Christoph Schwarz, *Raspeće*, nakon 1590., ulje na limu, 54 x 45,5 cm,

Bijaše već oko šeste ure kad nastala tama po svoj zemlji – sve do ure devete, jer sunce pomrča, a hramska se zavjеса razdrije po sredini. I povika Isus iza glasa: »Oče, u ruke tvoje predajem svoj duh.« To rekavši, izdahnu. Lk 23, 44-46

Isus je raspet između dvojice razbojnika, a podno križeva postavljeni su i ostali uobičajeni sudionici Pasije: grupa ožalošćenih približena je u prvi prostorni pojas, desno su svete žene oko onesviještene Marije, podno križa kleči Marija Magdalena, a lijevo stoji Ivan Evanđelist. Tijela su izdužena, mase pokrenute, nebo je prekriveno tamnim, teškim oblacima, kroz koje se probijaju zrake sunca osvjetljujući Isusov lik. Iznenadni bljesak i sveopća uznemirenost oslikava upravo trenutak Isusove smrti, kada je usred dana nastupila tama. U Starom je zavjetu, osobito kod proroka, tama bila znakom Božje srdžbe i znakom Božjega djelovanja u odlučujućim, presudnim trenucima. Tri sata tame u vrijeme Isusova umiranja Božji su odgovor na neshvaćanje i neprihvatanje njegova patničkog mesijanstva te najava skoroga suda koji će nastupiti sa smrću.

Ishodište je kršćanskoga nauka da je u Boga jedna narav u tri osobe: Otac, Sin i

Duh Sveti. Vizualni znak Presvetoga Trojstva ikonografija rješava simbolički, alegorijski ili antropomorfno. Najuvreženiji i najučestaliji prikaz Presvetoga Trojstva formalno razlikuje i identificira tri osobe, tako da je Otac prikazan kao starac, Sin u muževnoj dobi, a Duh Sveti kao golubica. U nizozemskom slikarstvu 15. i 16. stoljeća razvija se inačica prikaza Presvetoga Trojstva prema kojoj Bog Otac sjedi na prijestolju i pridržava klonulo Kristovo tijelo skinuto s križa, a između njih lebdi golubica Duha Svetoga. Takvo rješenje nalazimo na ovoj slici gdje je prikaz Presvetoga Trojstva kao Prijestolja Milosti spojen s temom Oplakivanja.

Majstor slike *Virgo inter Virgines*, *Prijestolje Milosti*, 1489.-95., ulje na dasci, 146,1 x 128,3 cm, inv. br. SG-71

Oplakivanje je prizor koji slijedi odmah nakon Skidanja s križa – Kristovo tijelo prostrto je na zemlji ili na kamenu i okruženo je naričateljima. Osobe koje oplakuju Isusa sudjelovale su i pri njegovu skidanju s križa, a to su redovito Djevica Marija, sveti Ivan Evanđelist, Marija Magdalena, ponekad mogu prisustvovati i Josip iz Arimateje i Nikodem te svete žene, a katkada i anđeli. Tema se ne spominje u evanđeljima, no pronalazi svoje mjesto u meditativnoj pobožnosti i liturgiji, vjerojatno potaknuta pogrebnom praksom kojom se ispunjavaju duhovne potrebe ožalošćenih. Na ovoj je slici bolnost trenutka izražena izoliranim Isusovim tijelom na

bijeloj draperiji te prazninom između Majke i Sina te ožalošćenih, čime se ostvaruje dojam usamljenog žalovanja i tragičnosti prizora.

Najprecizniji vizualni izraz kasnosrednjovjekovne pobožnosti, Imago pietatis (lat. sućutna slika), najneposrednija je od svih nabožnih slika. Krist se prikazuje najčešće u tričetvrt ili polufiguri, uspravljena tijela, ali s istaknutim ranama koje još uvijek krvare, glava mu je često nagnuta postrance i okružena trnovom krunom, a ruke su spuštene, prekrizene ispred tijela ili raširene uz bokove. Ta je slika specifična jer prikazuje Krista u

TRENUTAK ZA PJESMU

Blagoslov uskrslog Krista

Uskrs, 2000.

Stopama predaka
noseći svoj križ
po trnju i kamenju
i mi smo hodili.
Kroz bure i oluje
ne gubeći vjeru
prkosno smo brodili.

U bespućima i mraku
izgubljene i same,
željne slobode i kruha,
tješila nas ljubav
našeg dobrog duha.

Za teških brodoloma
kad samo nebo čulo je
naš izgubljeni krik,
kao slamka spasa
svijetlio je u daljini
Kristov blagi lik.

Nakon stoljeća dugih
kao nakon teškog sna
čahu svojih muka
ispismo do dna.
Na žrtveniku domovine
u miru sada gledamo križ:
u slavi uskrsnuća blista!

Iz svjetlosti križa
na nas rosi blagoslov
uskrsnuloga Krista.

Tin Kolumbić

Pripisano: Majstor Dvanaest apostola, Uskrsnuće Kristovo, sred. 16. st., ulje na dasci, 76,5 x 75,7 cm, inv. br. SG-107

USKRSNUĆE ISUSOVO

Prvog dana u tjednu, veoma rano, dođe one žene na grob s miomirisima što ih pripraviše. Kamen nađoše otkotrljan od groba. Uđoše, ali ne nađoše tijela Gospodina Isusa. Lk 24, 1-3

punoj visini, a uz njega je i figura donatora u kojem se tradicionalno prepoznaje bosanski kralj Stjepan Tomaš. Njegov su kult njegovali bosanski franjevci iz čijeg samostana u Kraljevoj Sutjesci potječe slika. Imago pietatis je isključivo nabožna slika koja ne prikazuje određeni događaj, to je slika Otкупitelja koji jednako participira u životu i smrti. Simbolizira njegovu dualnu prirodu, prikazujući ga mrtvog, a ipak živog.

Uskrsnuće je najvažnija kršćanska tema, izvoriste i temelj kršćanske vjere. U ranijoj umjetnosti prevladava prikazivanje ideje uskrsnuća predočene nekim drugim motivom koji je pokazivao da se uskrsnuće već dogodilo, kao što je to Silazak Krista u Limb ili Svete žene na praznom Kristovu grobu. Ikonografski motiv Kristova ustajanja iz groba uprizaruje se od 14. stoljeća. Na ovoj slici Krist je prikazan kako zakoračuje preko ruba sarkofaga, nosi znak križa na vojničkoj zastavi i nogom se oslanja na prsa jednoga od zaspalih vojnika, evocirajući tako klasičnu gestu pobjedničkoga heroja. Iako od 12. stoljeća dominiraju slike Kristove Muke i patnje koju je pretrpio, ideja sadržana u

tipu Krista Pobjednika opstoji i dalje, posebice u temi Uskrsnuća.

Uskrsnuće je Kristov povratak na zemlju gdje je ostao četrdeset dana do Uzašašća. Budući da očevidaca samoga trenutka nema, kršćani su potvrdili da se Uskrsnuće zbiljski dogodilo pronalazi u raznim ukazanjima učenicima, koja su stoga postala i važne teme kršćanske umjetnosti. Osobito se ističe Isusovo ukazanje Mariji Magdaleni, kojoj se Isus obratio riječima *Noli me tangere*, koje se različito prevode i tumače, glagolima *dodirnuti* ili *zadržavati*. Isus joj je dakle zabranio da ga zadržava (ili dodiruje) jer još nije uzašao Bogu Ocu, uputivši je da objavi radosnu vijest apostolima. Ikonografski prikaz uobičajeno uključuje dva lika, Uskrsloga i Mariju Magdalenu, no na isto značenje upućuje i slika samoga Krista kao vrtlara, sa širokim slamnatim šeširom i lopatom, čija gesta vizualizira riječi *Noli me tangere*.

Kristovo posljednje ukazanje na zemlji i njegov odlazak na nebo, događaj poznat kao Uzašašće (lat. Ascensio), vrhunac je evanđeoskoga pripovijedanja. Uzašašće označuje svršetak Isusova ukazivanja apostolima i njegov odlazak na nebo četrdeseti

Gortzius Geldorp, Krist kao vrtlar, 1613., ulje na platnu, 66 x 57,2 cm, inv. br. SG-205

dan nakon Uskrsnuća. Brojka od četrdeset dana znači puninu Kristova djelovanja na zemlji, ispunjenje svega što je donio za spas čovječanstva. Isus je kao pravi čovjek i kao Sin Božji uzdignut u ožračje Božjeg života i slave, čime je postao gospodar neba i zemlje. »Zato ga Bog uzdiže na najvišu visinu i dade mu jedincato ime koje je iznad svakoga drugoga imena, da se Isusovu imenu 'pokloni svako koljeno' nebeskih, zemaljskih i podzemaljskih bića i da 'svaki jezik prizna' – na slavu Boga Oca: Gospodar je Isus Krist.« (Fil 2, 9-11). Uzvišenje odnosno ustoličenje Isusa zdesna Ocu potvrda su sadašnje i buduće dostupnosti Isusa kao posrednika čovječanstva. Svetkovina Uzašašća stoga osvjetljava samu srž kršćanskoga vjerovanja.

Preuzeto: <https://sgallery.hazu.hr/izlozba/slike-muke-i-uskrsnuca-u-strossmayerovoj-galeriji/>

HRVATSKO KAZALIŠTE PEČUH NA FESTIVALU JELEN/LÉT

Već osmu godinu zaredom u budimpeštanskom Narodnom kazalištu održava se narodnosni kazališni festival Jelen/Lét. Ove godine održan je od 24. do 30. ožujka. Na Festivalu koji već tradicionalno organizira Srpsko kazalište u Mađarskoj uz stručnu potporu Mađarskog kazališnog društva (Magyar Teátrum Társaság) publika iz godine u godinu može gledati srpske, bugarske, hrvatske, romske, grčke, armenske, slovačke i njemačke predstave – uglavnom na materinskom jeziku s mađarskim titlovima. Novost je to da od ove godine festival ima i natjecateljski program.

Na festivalu je gostovalo i Hrvatsko kazalište Pečuh, ove godine čak s dvjema predstavama – „Teror” u režiji Ivana Funka (koja je bila i dio natjecateljskog programa) i „Između sna i jave” u režiji Stipana Đurića. Obje izvedbe ostvarile su velik uspjeh.

Izvedba drame „Teror” Ferdinanda von Schiracha pretvara i scenu i gledalište u sudnicu te na interaktivan način uključuje publiku, koja u ulozi porote preispituje pravna, moralna i etička načela. Na kraju „suđenja” glasa o nevinosti ili krivici okrivljenika. U predstavi glume Tatjana Bertok, Armin Čačić, Goran Smoljanović, Petra Bernarda Blašković, Dejan Fajfer, Antonija Pintarić, Đula Beri i Gabrijela Ždral, koji su na uvjerljiv i dojmljiv način plijenili pozornost publike koja je napeto pratila izvedbu. Kazališni komad „Teror” popularan je i često igran na mađarskim pozornicama, ali je prije bio nepoznat u Hrvatskoj. Na ideju ravnatelja Hrvatskog kazališta Pečuh Slavena Vidakovića „Teror” se prvi put izveo na hrvatskom jeziku, i to na proslavi 30. obljetnice Hrvatskog kazališta Pečuh prije tri godine.

„Između sna i jave”

sačima Ninom Rónaki i Szilárdom Tubolyem oživili su životni put glavnog lika, Pjesnika, i njegove tragične sudbine. Predstava ujedinjuje više polja umjetnosti, poeziju, glazbu, glumu, film, balet, a uz to je i na mađarskom i hrvatskom jeziku te je tako lako pratljiva

„Ne znamo ni za jednu drugu zemlju u kojoj manjinske zajednice koje njeguju i druge nacionalne kulture mogu biti prisutne u Narodnom kazalištu svojeg glavnog grada cijeli tjedan. U svjetlu svjetskih događaja važnije je nego ikad da izvedbeni umjetnici i institucije izvedbenih umjetnosti 13 mađarskih nacionalnosti ponovno mogu zajedno nastupati i ponovno stati pred svoju publiku na zajedničkoj kazališnoj proslavi”, izjavio je na kraju festivala organizator i ravnatelj Srpskog pozorišta u Budimpešti Milan Rus.

„Teror”

Izvedba predstave „Između sna i jave”, čiji je scenarij napisao Dinko Šokčević na temelju poezije poznatih hrvatskih i mađarskih pjesničkih velikana poput Pilinszkyja, A. B. Šimića, Józsefa Attile, Tina Ujevića i drugih, privukla je rekordan broj gledatelja. Glumci Marica Fačko, Stipan Đurić i Čarna Kršul s ple-

širokoj publici. Njezin redatelj Stipan Đurić, kojem je to ujedno i prva režija, nedugo nakon premijere predstave „Između sna i jave” režirao je još jednu predstavu, koja je također izvedena na Festivalu Jelen/Lét – „Kerek élet fája”. To je predstava na mađarskom jeziku u produkciji Artashat Örmény Színháza.

„Teror”

Događanju je nazočio i veleposlanik RH u Mađarskoj dr. sc. Mladen Andrić sa suradnicima.

Kršul • Foto: László Tóth

Katolički kalendar predstavljen u Umoku

Hrvatska samouprava Đursko-mošonsko-šopronske županije organizirala je predstavljanje katoličkog godišnjaka „Hrvatski katolički kalendar 2025.“. Predstavljanje je održano 7. ožujka u Domu kulture u Umoku. Na događanju su sudjelovali urednica kalendara Lilla Trubić, moderatorica večeri Ingrid Klemenčić te recitatori pjesama. Glazbeni dio večeri upotpunio je Tamburaški sastav „Kajkavci“ iz Umoka.

Nakladnici su ovog godišnjeg izdanja Hrvatski kulturni i sportski centar „Josip Gujaš Džuretin“ i Croatica Nonprofit Kft. U ime izdavača Hrvatskog katoličkog kalendara 2025. nazočne je pozdravila v. d. ravnateljica Hrvatskog kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“ Vesna Velin.

Ovo izdanje izlazi četvrtu godinu zaredom uz brojne potpore. Pokretač izdanja bio je glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga, koji je krajem 2021. godine, u dogovoru s Odborom za vjerska pitanja HDS-a i tadašnjim voditeljem Hrvatskog kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“, inicirao izdavanje kalendara. Glasnogovornik Solga od tada podržava

Brojna publika

Predstavljači

sva izdanja kalendara, uključujući i „Hrvatski katolički kalendar 2025.“. U dogovoru s njim, Odborom i izdavačem uređivanje kalendara preuzela je tadašnja zastupnica HDS-a i dopredsjednica Odbora za vjerska pitanja Lilla Trubić, koja je uredila i ovogodišnje izdanje.

Izdavanje „Hrvatskog katoličkog kalendara“ i ove je godine podržano sredstvima Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske u iznosu od 3000 eura i potporom mađarske vlade preko Fonda „Gábor Bethlen“ od 900 000 forinti te uz dodatnu podršku glasnogovornika Jozs Solge i Hrvatskog kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“.

Zanimljivo je da je, na prijedlog predsjednice Odbora za kulturu Mirjane Steiner, na Skupštini HDS-a održanoj 8. veljače 2025. usvojeno da „Hrvatski katolički kalendar“ postane izdanje Croaticae. Skupština HDS-a odlučila je izdvojiti Hrvatski katolički kalendar iz djelatnosti Hrvatskog kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“, koji nema nakladničku djelatnost, te ga dodijeliti Croatici.

Ovogodišnje izdanje, o kojem smo već pisali u više navrata, uz glavnu urednicu Lillu Trubić stručno su savjetovali vlč. Ladislav Bačmai, lekturu je potpisao dr. Silvestar Bačić, računalni slog i omot dizajnirao je Zsolt Farkas, dok je naslovnicu i poledinu obliko-

vao David Greges. Kalendar sadržava 256 stranica, a uključuje kalendar, devet svećeničkih homilija, tekstove tridesetak autora, zbirku pjesama, tradicionalne recepte iz „bakine kuhinje“ te blok s fotografijama iz vjerskog života.

Umočka promocija privukla je velik broj posjetitelja u tamošnji Dom kulture, izjavila je u ime organizatora predsjednica Hrvatske samouprave Đursko-mošonsko-šopronske županije Marija Pilšić. Kako nam je rekla, na promociju su bili pozvani i autori pjesama objavljenih u ovogodišnjem izdanju, koji su u toj prigodi čitali svoje pjesme i pjesme drugih autora. Svoja su djela interpretirali Andrija Handler, Marija Fülöp Huljev, Ingrid Klemenčić, a pjesmu je čitala i Ágnes Sárközi. Posebnu atmosferu večeri upotpunio je nastup Tamburaškog sastava „Kajkavci“ iz Umoka.

Među uzvanicima bili su i brojni predstavnici hrvatskih naselja u županiji, uključujući predsjednika DGHU-a Vincea Hergovića, načelnika Umoka Lajosa Horvátha, predsjednike hrvatskih samouprava iz Vedešina, Umoka i Hrvatskog Židana te zastupnice Hrvatske samouprave Đursko-mošonsko-šopronske županije: Renatu Novák (koja je ujedno i zastupnica HDS-a) te Evu Radler. Također su nazočili zastupnici hrvatskih samouprava iz Umoka, Vedešina, Šoprona, Koljnofa i Bizonje te kandidati na narodnim izborima na županijskoj listi Saveza Hrvata u Mađarskoj, istaknula je Marija Pilšić.

Branka Pavić Blažetin • Foto: Organizatori

VIROEXPO 2025

Međunarodni sajam gospodarstva, obrtništva i poljoprivrede Viroexpo 2025, 28. po redu, održan je od 14. do 16. veljače 2025. godine. Među izlagačima bio je i grad Barča.

Tijekom tri sadržajna dana uz sudjelovanje 514 izlagača iz Hrvatske i inozemstva s mnoštvom poslovnih sastanaka i stručnih predavanja te bogatim vanjskim izložbenim prostorom i brojnim nagradnim igrama Viroexpo je i ove godine ponudio sve – od igle do lokomotive. Ovaj „sajam s dušom“ ponovno je privukao više od 31 000 posjetitelja. Velik broj izlagača, raznovrsna ponuda, kvalitetna predavanja i zabavni program učinili su ga nezaobilaznim događanjem za sve sudionike. Gotovo 90 % izlagača ostvarilo je nove poslovne kontakte, dok je 93 % anketiranih izlagača sajmu dalo ocjene vrlo dobar i odličan. Također, 90 % njih bilo je zadovoljno prodajom svojih proizvoda.

„Naša je želja u budućnosti izgraditi dodatnih 1000 četvornih metara zatvorenog izlagačkog prostora kako bismo udovoljili potrebama svih onih koji žele biti dio našeg sajma“, naglasio je virovitičko-podravski župan Igor Andrović, ujedno i predsjednik Organizacijskog odbora Viroexpo.

Grad Barča predstavio se na sajmu pod motom „Barča – grad koji spaja“. Brojnu delegaciju predvodila je gradonačelnica Erika Rösler Ander, a sajmu su nazočili i generalni konzul Drago Horvat, glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga, predsjednik Hrvatske samouprave Barče Zoltán Solga te brojni drugi uglednici.

Kako je istaknula gradonačelnica Barče, Viroexpo jedno je od najvažnijih gospodarskih događanja u regiji, a njegov je cilj promicanje prekograničnih gospodarskih veza i pružanje prilike poduzećima da se predstave. Stoga je i Barča sudjelovala s vlastitim paviljonom, a interes za barčanski

Delegacija grada Barče s domaćinima

štand nadmašio je očekivanja, otvarajući prilike ne samo za Barču nego i za cijeli južni Šomođ u uspostavljanju gospodarskih i prijateljskih veza.

Brojni susreti

Barčanski paviljon posjetio je potpredsjednik Vlade Republike Hrvatske i ministar poljoprivrede, šumarstva i ribarstva David Vlačić, a gradonačelnica Barče održala je sastanke s predsjednicima Hrvatske gospodarske komore za Virovitičko-podravsku županiju i lokalnu razinu te s gradonačelnikom Virovitice Ivicom Kirinom. Virovitica i Barča gradovi su prijatelji, a njihovu surad-

nju treba njegovati i razvijati. Dogovoreni su i konkretni planovi za budućnost.

Gradonačelnica Barče razgovarala je i s generalnim konzulom Dragom Horvatom te s mađarskim konzulom u Osijeku Zoltánom Császárom.

Barčanski paviljon bio je veličine 3 x 3 metra, a unutar njega, na tri strane, od poda do stropa, nalazio se grafički dizajniran pano od više od 20 m². Na njemu su bile prikazane vrijednosti grada – od lječilišta i prirodnih ljepota do folklornog ansambla Boróka i KUD-a „Podravina“.

Svi poduzetnici iz Barče imali su priliku sudjelovati kao izlagači – bilo na barčanskom štandu ili u vlastitim paviljonima. Grad Barča raspolaže ograničenim financijskim resursima, a sredstva iz EU fondova može dobiti samo ako ima čvrste i funkcionalne odnose s partnerima. Za to je ključno stvoriti atmosferu koja s obiju strana granice podržava buduće zajedničke projekte.

Branka Pavić Blažetin • Foto: Grad Barča (Facebook)

Zajednička fotografija

Uz Josipovo

Prijateljstvo martinačkih nogometnih veterana Zrinski – Veterani s veteranima iz Tomašina traje već petnaestak godina. Tradicionalno se uz Josipovo igra prijateljska utakmica u Tomašinu, a tako je bilo i 22. ožujka.

Lijepo vrijeme pogodovalo je druženju, koje se odvijalo uz potporu Mjesne samouprave Tomašina i Hrvatske samouprave Tomašina, izjavio je načelnik Tomašina József Sabacz. Martinački veterani u teškoj su borbi odnijeli pobjedu rezultatom 2 : 1.

Nakon utakmice uslijedilo je druženje uz zajedničku večeru. Uzvratna utakmica predviđena je za Uskršni ponedjeljak u Martinima. Gol za tomašinsku ekipu postigao je József Simon, a za martinačku su ekipu zabili József Jakab i Levente Varga.

Svim Jozinama, Jozama, Joškama i Józsefima uručeni su simbolični pokloni u povodu njihova imendana.

Branka Pavić Blažetin • Foto: Organizatori

Mala stranica

PROGRAM „ZELENA ŠKOLA”

Vješte ruke

Radost rada

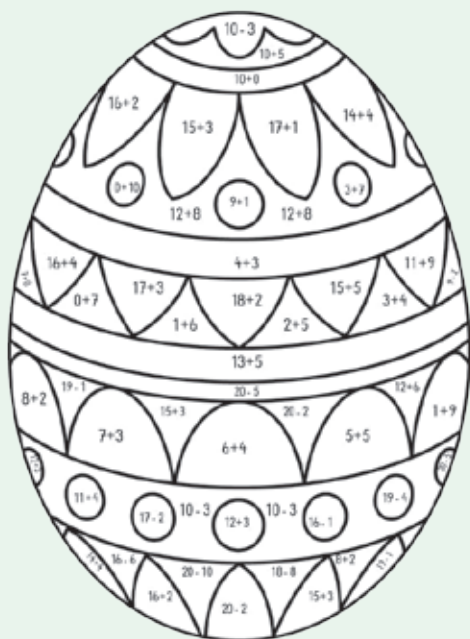
Na inicijativu roditelja Renáta i Vencela Krausza te uz njihovu pomoć u ostvarenju 20. ožujka 2025. Aktiv za prirodne znanosti Hrvatske škole Miroslava Krležu pokrenuo je program „Zelena škola”.

Tijekom prvog susreta učenici sedam uključenih razreda sadili su cvijeće i začinsko bilje na krovnoj terasi, zamijenili osušena ukrasna stabla novim voćkama u zelenim otočićima školskog dvorišta, a postavljani su i komposter. Materijal i biljke donirali su Renáta i Vencel Krausz.

Glavni je cilj programa približiti prirodu učenicima, omogućiti im da izravno promatraju procese koji se odvijaju u prirodi te da vlastitim radom postanu aktivni sudionici projekta.

U sklopu dugoročne suradnje sljedeća je planirana aktivnost izgradnja povišenih gredica u kojoj će sudjelovati i ostali razredi.

Izvor: Hrvatska škola
Miroslava Krležu (Facebook)

PISANICA ZA MATEMATIČARE

Kakve će šare imati ova pisanica? Kako biste doznali, prvo trebate riješiti zadatke i prema dobivenim rezultatima obojiti pisanicu!

U dijelu gdje ste dobili rezultat

10, obojite žutom bojom.

Gdje ste dobili rezultat

18, ružičastom. Gdje je rezultat

20, obojite zelenom, gdje je

15, narančastom, a gdje je

7, plavom bojom.

Ako točno riješite zadatke i slijedite upute, dobit ćete lijepu šarenu pisanicu veselih boja.

JAGLAC

Gle jaglac!
Sakrio se u naručje rose,
Ko sunčeva zraka,
Kad padne u travu,
Stisnuo je između vlati,
Malu žutu glavu.

Rosa mu lice mije,
Sunce ga promrzlog grije,
A on šuti i proljet žuti.

Ljerkica Varga

Hrvatski križni putovi u Pomurju

U organizaciji Hrvatske samouprave Velike Kaniže 2. travnja u bolničkoj kapeli u Velikoj Kaniži održan je hrvatski križni put na kojem su se okupili vjernici iz hrvatskih pomurskih naselja. Križni put predvodio je župnik Župe svetog Leonarda u Goričanu Josip Drvoderić, a pomogao mu je kapelan Župe Presvetog Srca Isusova u Kaniži David Pohner. Hrvatski križni put za mlade priređen je 10. travnja u Bečehelu u organizaciji Hrvatske samouprave Zalske županije i Hrvatske samouprave Bečehela. Na njemu su sudjelovali učenici hrvatskih pomurskih škola iz Boršfe, Kerestura i Serdahela. Na križnim putovima molilo se i pjevalo iz kajkavskog molitvenika pomurskih Hrvata „Nebeska ruža“.

Vjernici u molitvi

Hrvatska samouprava Velike Kaniže nakon svojeg prvog utemeljenja bila je prva u organiziranju hrvatskih misa na području. Pomoć je stigla iz Međimurja – pokojni monsijor Blaž Horvat, dekan iz Preloga i poslije rektor Varaždinske katedrale, svesrdno je pomagao oko hrvatskih misa, a katkad je posjećivao i pjevačke zborove kako bi uvježbavali hrvatske crkvene pjesme. Hrvatski vjerski programi su se proširili, također na inicijativu kaniške hrvatske samouprave počela su hrvatska hodočašća u marijanskom svetištu u Komaru, a zatim križni putovi također u svetištu. U organizaciju se priključila i Hrvatska samouprava Zalske županije, koja je uključila i hrvatske osnovne škole. Nakon što je preminuo mons. Blaž Horvat, na pojedinim hrvatskim

vjerskim događanjima pomagali su svećenici iz raznih, uglavnom međimurskih župa, a otkada u Goričanu službuje župnik Josip Drvoderić, on se primio te službe. Tako je i ovaj put u Kaniži predvodio križni put. Bolnička kapela za križni je put dala i dodatno značenje u molitvi – posebno se molilo i za one koji su bili na bolničkoj postelji kako bi ih vjera ojačala u nošenju njihovih križeva. Na križnom putu na pojedinim štacijama čitali su molitve i pjevali crkvene pjesme „Križnom drevi ja idem“.

„Meni je bilo posebno drago moliti na pomurskom kajkavskom izričaju iz molitvene knjige ‘Nebeska ruža’, što je možda starijim ljudima i razumljivije. Ovi stari napjevi koji su u knjizi daju nešto posebno toj pobožnosti križnoga puta“, rekao je župnik

Križni put u bolničkoj kapeli u Velikoj Kaniži

Drvoderić te dodao kako se na križnom putu duhovno obnavljamo i jačamo u vjeri. Pokušavamo slijediti Isusov put, prihvatiti pomoć od drugih, utješiti druge kao što je on to činio, da bismo se na kraju predali onako kako je i on rekao: ‘Oče, u ruke tvoje predajem duh svoj!’“.

Hrvatski križni put za djecu u organizaciji Hrvatske samouprave Zalske županije i Hrvatske samouprave Bečehela organiziran je u Bečehelu. Taj je križni put vodio od crkve svetog Ivana Krstitelja iz Bečehela na brdo gdje se nalazi kip Blažene Djevice Marije. Križni put mladih vodili su Zrinski kadeti uz molitvu i pjevanje hrvatskih crkvenih pjesama, a na kraju su organizatori sve sudionike podarili uskrsnim slatkišima i ugostili ih s užitkom.

Beta

KERESTUR – Hrvatska samouprava Kerestura i Osnovna škola „Nikola Zrinski“ raspisale su natječaj za učenike pod naslovom „Obiteljske priče iz II. svjetskog rata“, izvijestila nas je predsjednica Hrvatske samouprave Kerestura Anica Kovač. Cilj je natječaja bio prikupiti što više podataka o ratnim vremenima kako bi se zapisali materijali i izdali u pismenom obliku. Natjecatelji su svojim telefonima trebali snimiti zvučni materijal, tj. razgovor sa starijima koji se još sjećaju ratnih vremena ili znaju neku priču od svojih roditelja. Na natjecanje je stigao već lijep broj snimaka koje će žiri poslušati i tako nagraditi one koji su uložili mnogo truda u sakupljački rad.

KERESTUR – U Zavičajnoj i spomen-kući keresturskih Hrvata 26. travnja održava se Dan zavičajnih kuća i narodnosti. Priredbu svake godine priređuje voditeljica kuće Erzsébet Kovács Deák s članicama Pjevačkog zbora „Ružmarin“. Tog se dana predstavlja materijalna kultura, tradicijska gastronomija i glazbena kultura keresturskih Hrvata. Priredbu će otvoriti prof. dr. Karlo Gadanji, počasni građanin mjesta, o čijem je životnom putu uređena izložba u kući. Glazbenu kulturu pomurskih Hrvata predstaviti će Pjevački zbor „Ružmarin“, Ženski pjevački zbor iz Fičehaza, Pjevački zbor „Joška Vlašić“ iz Mlinaraca.

Susret izaslanstava prijateljskih naselja u Santovu

Na poziv Hrvatske samouprave Santova 10. ožujka izaslanstvo prijateljske Općine Petrijevci iz Republike Hrvatske boravilo je u posjetu Santovu. Kao što je uobičajeno početkom svake godine, radni sastanak upriličen je radi dogovora i usklađivanja uzajamnih susreta i zajedničkih programa za tekuću godinu.

Domaćini i gosti ispred nove zgrade Hrvatske osnovne škole u Santovu

Izaslanstvo Općine Petrijevci predvođeno načelnikom Ivom Zelićem, u kojem su još bili ravnateljica Osnovne škole Susana Dundović, predstavnici kulturnih i sportskih udruga, lokalni mediji te stari prijatelji, nekadašnji članovi općinskog poglavarstva i vijeća, primili su predsjednik Hrvatske samouprave Santova i zamjenik načelnika Santova Stipan Balatinac, zamjenik predsjednika Joso Šibalin, zastupnica Anica Filaković i ravnateljica santovačke hrvatske škole Marija Žužić Kovács.

Suradnja Hrvatske samouprave Santova i Općine Petrijevci u Republici Hrvatskoj traje već 30 godina. Nakon prvog susreta, ujesen 1994. godine, službena suradnja započela je potpisivanjem Sporazuma o prijateljskoj suradnji Općine Petrijevci i Hrvatske samouprave Santova 3. veljače 1996. godine. Svečanosti je nazočio i tadašnji generalni konzul RH u Pečuhu Miroslav Škoro. Kako je više puta obostrano naglašeno, sporazum o suradnji nije ostao

mrtvo slovo na papiru. U protekla tri desetljeća ostvaren je niz zajedničkih sadržaja na polju školstva, vjerskog života, kulture i sporta kao i povezivanja raznih udruga. Prije godinu i pol dana, 2023. godine, suradnja je podignuta i na razinu dvaju naselja sklapanjem sporazuma o prijateljskoj suradnji Općine Petrijevci i Samouprave sela Santova koji su potpisali Ivo Zelić i santovački načelnik Gabor Varga. Nakon dočeka gostiju i obilaska nove zgrade hrvatske škole održan je radni sastanak.

Prigodom nedavnog susreta prijatelji iz Petrijevaca pozvali su predstavnike Hrvatske samouprave i sela Santova na svečanu sjednicu Općinskog vijeća u povodu Dana Općine Petrijevci koji će se obilježiti 11. travnja 2025. godine. Samouprava sela Santova pozvala je Petrijevčane na Festival gastronomije i kulture te na natjecanje u kuhanju divljači i fiša koji će se održati 16. kolovoza na Karapandži u Santovu. Suradnjom dviju osnovnih škola predviđen je

susret učitelja i nastavnika uz ogledne sate u santovačkoj Hrvatskoj osnovnoj školi u listopadu ove godine. U okviru suradnje kulturnih udruga dogovoren je nastup KUD-a „Bunjevačka zlatna grana“ iz Baje na Petrijevačkim žetvenim svečanostima početkom srpnja te uzvratno gostovanje KUD-a „Nikola Šubić Zrinski“ 18. listopada na Hrvatskoj kulturnoj večeri u Santovu u suradnji s Državnom udrugom šokačkih Hrvata. Predviđeni su i prijateljski susreti nogometnih i rukometnih ekipa, jedan susret u Petrijevcima, a drugi u Santovu. Na polju vjerskog života hrvatska samouprava u suradnji sa santovačkom župom uputila je poziv petrijevačkom župniku i župljanima na XVI. hodočašće bačkih Hrvata i prijateljskih zajednica iz Hrvatske i Srbije u marijansko svetište na santovačkoj Vodici koje će se održati 6. rujna 2025. godine. Uz to predviđeni su i uzajamni pozivi na susrete u raznim prigodama.

S. B. • Foto: Denis Fekete

SVINJOKOLJA U KISEGU

Od svinjokolje do Čiste srijede kiseški Hrvati u zreliji ljeta se još spominjaju na svoje djetinstvo – ča su preživili u nekom bližnjem selu Kiseg – i tamošnji običaji, navike još žive u njima. Tako su mislili pred petnaestimi leti, da bi mogli i u Kisegu obnoviti jedan zimski običaj – i to svinjokolju. Žene se tomu, zbog poznatih uzrokov svinjokoljske „svinjarije“, nisu vesile, zato su muži nase zeli sva djelovanja ovoga posla. Pitanca zaklat, popržit ga, zelenje čistit, krv mišat, jatre dinstat, supu, zelje kuhat, meso peč, krvave, jatrene i mesne kobasice i prezbošt načinjat. Servirati vičeru i goste čekati na friška jila svinjokoljskoga izbora. Tako se je dogodilo i ljetos 18. januara, kada su 265 kg teškoga pitanca obisili na gauge pod peljačtvom mesa-

ra Lojzija Fehéra. Od svinjokoljskih produkta su 4. marca navečer u Hrvatskom klubu na stole pometali veliki izbor svinjskih falatova da se zadnji put pred vazmenim postom, pred Pepelnicom, još povoljno najdu mesnate svinjske specijalitete. Mesnate – meru jake – kobasice, lipo porizeni komadići šunke, uz luk, uz papriku i kruh omogućili su da se svaki nasiti po svojoj mjeri i želji. Ženska peciva su zaslادili ovu vičeru, a kiseške vinske tekućine su omogućile da teška jila ne napadu želudce. Post je na pragu, na kojega se je hrvatska zajednica u Kisegu i s pokladnim utorkom pripravlila.

Marija Fülöp Huljev
Izvor: Kőszeg és vidéke

Prijateljski susret u Čakovcu

Na poziv ravnatelja Graditeljske škole Čakovec Damira Srneca 18. ožujka 2025. glavna ravnateljica HOŠIG-a Ana Gojtan i voditeljica đачkog doma Estera Daražac-Bakóczy te predsjednik Hrvatske samouprave XV. okruga Stjepan Kuzma i zastupnik Attila Pótári boravili su u jednodnevnom posjetu Čakovcu.

Izaslanstvo su srdačno primili ravnatelj Graditeljske škole Damir Srnec i dožupan Međimurske županije Josip Grivec. Ravnatelj dviju škola, Ana Gojtan i Damir Srnec, dogovorili su se o suradnji, među ostalim o nastupu HOŠIG-ove Literarne i plesne pozornice u čakovečkom Centru za kulturu u sklopu manifestacije „Dani Grada Čakovca“. U povodu toga upriličen je susret i s ravnateljicom Centra za kulturu Helgom Lajtman. Ravnateljica Gojtan susrela se i s prodekanom za poslovanje, studij i studente Učiteljskog fakulteta Odsjeka u Čakovcu Hrvojem Šlezakom te izv. prof. dr. sc. Goranom Lapatom. Razgovaralo se o mogućnostima

Domaćini i gosti

suradnje HOŠIG-a s Učiteljskim fakultetom s posebnim osvrtom na HOŠIG-ovu potrebu za odgojiteljskim i učiteljskim kadrom.

Službeni program izaslanstva završen je posjetom Centru dr. Rudolfa Steinera u Donjem Kraljevcu. *Izvor: HOŠIG (Facebook)*

SANTOVO – Tradicionalnim Marindanskim balom u Santovu obilježen je blagdan Svijećnice, koji je Hrvatska samouprava još 1995. godine proglasila mjesnim blagdanom santovačkih Hrvata. Dan je to kad se zajednica šokačkih Hrvata okuplja na pokladnoj zabavi na kojoj se proslavljaju i imendani – Marice, Marije i Marini. Bila je to prva ovogodišnja priredba Hrvatske samouprave Santova posvećena tradiciji, kulturi, pjesmi i plesu šokačkih Hrvata. U maloj dvorani mjesnog Doma kulture okupilo se oko 100 gostiju,

većinom iz mjesta, a bilo je gostiju koji više ne žive u Santovu, ali se rado vraćaju u rodno selo. Došla je i nekolicina gostiju iz susjednog Berega. Nakon otvorenja i tradicionalne pozdravne pjesme „Marin, majko, lipo ime...“ druženje je nastavljeno zajedničkom večerom. Za dobro raspoloženje ovoga puta pobrinuo se Santovac Zoran Barić, vrsni harmonikaš koji je svojim virtuoznim sviranjem i pjevanjem oduševio domaću publiku pa je zabava uz ples i pjesmu potrajala do sitnih sati.

DUŠNOK – Misna slavlja na hrvatskom jeziku u Dušnoku služe se jedanput mjesečno, svake mlade nedjelje u 10 sati, a preko tjedna četvrtkom u 7 sati ujutro. U Župi sv. Filipa i Jakova apostola u korizmi pobožnost križnog puta na hrvatskom jeziku molila se svake nedjelje s početkom u 15 sati. Kako nas je obavijestio upravitelj župe vlč. Sabolč Tomašković, u okviru obreda na Veliki petak 18. travnja s početkom u 15 sati pjevala se i pasija ili muka i smrt Isusa Krista na hrvatskom jeziku.

SANTOVO – Državna udruga šokačkih Hrvata saziva redovnu godišnju, ujedno i izbornu skupštinu koja će se održati 17. svibnja 2025. godine. Kako nas je obavijestio predsjednik Stipan Kovačev, četverogodišnji mandat vodstva istječe 10. rujna 2025. godine. Na sjednici će se raspravljati o radu i financijama iz 2024. godine te o planovima za 2025. godinu. Detaljna obavijest o skupštini bit će objavljena naknadno.

ZAGREB – U organizaciji Instituta Liszt Zagreb 11. travnja u prostorijama Instituta u povodu Dana mađarske poezije održan je hrvatsko-mađarski književno-glazbeni program „Čovjek je ovdje nedostatan za ljubav“ u čast pjesniku Jánosu Pilinszkyju. Pjesme na hrvatskom i mađarskom jeziku izvodili su Marica Facskó i István Gyurity. U programu je sudjelovao i pijanist Valér Hegedűs, koji je izveo djela Pilinszkyjevih omiljenih skladatelja (Bach, Schubert, Mozart). Voditelj programa i prevoditelj pjesama Dinko Šokčević predstavio je pjesnikov život, djelo i svoja razmišljanja o njegovoj poeziji. Dan prije isti program održan je i u Rijeci.

BAČIN – Kako nas je izvijestio mladi predsjednik Hrvatske samouprave Bačina Šoma Anišić, već po tradiciji na drugi dan Uskrsa i ove je godine održano misno slavlje na hrvatskom jeziku. Misno slavlje u ponedjeljak 21. travnja u župnoj crkvi s početkom u 16 sati služio je vlč. Sabolč Tomašković, upravitelj dušnočke župe.